

Kære CLAY Venner

af Pia Wirnfeldt, museumsdirektør

Vi håber, I alle er ved godt helbred, og kan næsten ikke vente med at gense jer på CLAY. På grund af den verserende coronakrise har vi tilsvarende alle andre kulturinstitutioner i Danmark desværre været nødt til at lukke CLAY ned siden den 12. marts. Nedlukningen er midlertidig, og vi nærer så inderligt håb om, at museet får lov til at genåbne efter den 10. maj, men intet er sikkert og vist endnu.

I lukkeperioden har personalet på CLAY arbejdet ufortrødent videre bag kulissen. Derfor har I mange spændende oplevelser i vente, når først museet får lov til at åbne igen. Ikke mindst præsentationen af sommerens store, nye særudstilling, *Carl-Henning Pedersen - Lerets billedmager*, der er tilrettelagt i et frugtbart samarbejde mellem Carl-Henning Pedersen & Else Alfelts Museum og CLAY Keramikmuseum.

Med udstillingen og udgivelsen af en større publikation er det første gang nogensinde, at der sættes et særskilt fokus på den anerkendte CoBrA-kunstners udtryk i leret. Anledningen er en generøs donation til CLAY Keramikmuseum fra Carl-Henning Pedersens enke, Sidsel Ramson. I alt 36 unikaværker, skabt i samarbejde med Royal Copenhagen i 1990'erne, som nu formidles i sammenhæng med et bredt udsnit af Carl-Henning Pedersens andre udtryk i ler. Fra de monumentale udsmykninger som *Fantasiens leg om livets hjul* (1966-68), over de ekspressive lerfigurer til støbning af bronzer, til de mange fade og krukker, han skabte på Royal Copenhagen.

Derudover kan I også glæde jer til at se eller gense udstillingen *TOTEM* - Cathrine Raben Davidsen, der på grund af nedlukningen er blevet forlænget frem til søndag den 27. september. Dermed er der rig lejlighed til også at fordybe sig i den anmelderroste udstilling *TOTEM*, som tager livtag med keramikens spirituelle kraft gennem en tematisering af livets store temaer – fødsel, kærlighed og død – ja selve rejsen fra ét livsstadie til et andet.

De eksistentielle spørgsmål, Cathrine Raben Davidsen beskæftiger sig med, er i denne krisetid mere aktuelle end nogensinde før. Vi er i chok over, at vores så trygge virkelighed i Danmark på så kort tid har forandret sig. Og vi længes alle efter at modtage den bedste medicin – nemlig fællesskabet omkring kunsten. Det er en hård tid, og på CLAY har vi, når museet genåbner, mere end nogensinde før brug for jeres opbakning. For vi savner både jer og den skønne lydkulisse af et levende museum, hvor vi igen kan samles om vores fælles interesse for keramikken. ■

Bag kulissen på CLAY arbejdes der
Foto: CLAY

Carl-Henning Pedersen – Lerets billedmager

Carl-Henning Pedersen
Fad, 1994
Porcelæn
6,1 x 36,5 cm
Sidsel Ramson donation,
CLAY Keramikmuseum
Foto: Ole Akhøj

af Christina Rauh Oxbøll, museumsinspektør

Med sommerens store udstilling, *Carl-Henning Pedersen – Lerets billedmager*, får CLAY Keramikmuseum anledning til at vise værker af en af vores store, danske malere. Carl-Henning Pedersen (1913-2007) tilhørte sammen med bl.a. Asger Jorn, Ejler Bille, Ejgil Jakobsen og sin første hustru, Else Alfelt, inderkredsen af de spontant abstrakte malere, og han var i 1948-1951 en del af den internationale CoBrA-gruppe. Carl-Henning Pedersen skabte gennem et langt liv utallige malerier, hvoraf en stor del kan opleves på hans eget museum i Herning. Netop i dette industri- og museumskompleks ved indgangen til byen, spiller hans keramiske udsmykninger en iøjnefaldende rolle. De beklæder en 200 meter lang indergård på Anglifabrikken, det ydre på hans eget museum, obeliskens tæt ved mm. At han også udtrykte sig på keramik i mindre formater, er nok ukendt for de fleste.

En unik donation til CLAY

Anledningen til udstillingen er en generøs donation af keramiske unikaværker fra Carl-Henning Pedersens anden hustru, Sidsel Ramson, der således retter fokus mod denne mindre kendte side af Carl-Henning Pedersens livsværk. Værkerne, der alle er blevet til på Royal Copenhagen i 1990'erne, har siden befundet sig i det private hjem og har således aldrig før været vist for offentligheden.

Donationen fra Sidsel Ramson er vigtig for museet af flere grunde. Den spiller rigtig fint sammen med museets indsatsområde i forhold til indsamling af dansk kunstnerkeramik, hvor museet

de senere år har øget samlingen med betydelige værker, herunder ikke mindst et relief af Asger Jorn fra 1954. Donationen på 36 værker er også et unikt supplement til museets Royal Copenhagen samling, idet kun ganske få værker herfra vidner om samarbejdet mellem Carl-Henning Pedersen og fabrikken, nemlig to fade samt en håndfuld prøveplatter malet i forbindelse med en opgave for Frihedsmuseet i 1992/93. Donationen fra Sidsel Ramson har derfor givet anledning til at undersøge dette samarbejde nærmere, og hvorledes Carl-Henning Pedersen forholdt sig til keramik som medie. Med dette afsæt lægger udstillingen *Carl-Henning Pedersen – Lerets billedmager* sig i forlængelse af museets tidligere udstillinger om Sten Lykke Madsen (2016), Axel Salto (2017) og Jais Nielsen (2018) samt museets igangværende forskningsprojekt om Axel Salto, der udføres af Susanne Bruhn i samarbejde med SDU.

Carl-Henning Pedersen på "Den kongelige"

Gennem arbejdet med udsmykningerne i monumentalt format har Carl-Henning Pedersen haft erfaring med de keramiske farver og glasurer, hvis virkning og udtryk man først kender efter brænding. Den første keramiske udsmykning udførte han til Angligården 1966-1968, mens hans sidste blev indviet i henholdsvis Herning og Fredericia i 2003.

Samarbejdet med Royal Copenhagen kom i stand på foranledning af Hans Edvard Nørregaard-Nielsen, den daværende formand for Ny Carlsbergfondet. Her prøvede Carl-Henning Pedersen kræfter med keramik i mere håndterbare formater i ►

► årene 1992-1996. Hans tilgang til dekorationerne på porcelæn var uortodoks og har ligget fjernt fra fabrikkens adelsmærke gennem mere end 250 år med de præcise og nøje udførte dekorationer i blå underglasur. Men fabrikken har også haft tradition for at invitere kunstnere indenfor, idet deres kreativitet og ukonventionelle tankegang kunne tilføre virksomheden fornyet energi og inspiration, ligesom de naturligvis også har kunnet kaste lidt glans over fabrikken.

I første omgang fik Carl-Henning Pedersen mulighed for at dekorere en række fad fra formkataloget. I starten arbejdede han primært med underglasurmalingen, som også blev benyttet til Blå Blomst-stellet, men i stedet for at lægge glasuren på i forsigtige strøg, kom den på i tykke lag med spontane stænk. Nogle steder så tykt, at den er brændt gennem overglasuren, og det fik den til at trække sig sammen til tykke plamager.

Fra 1994 fik Carl-Henning Pedersen mulighed for at forsøge sig med lertøj og begitningsfarvernes store farvepalet. Det var Peter Brandes, der på dette tidspunkt udførte en række monumentale opgaver på Royal Copenhagen, som på fabrikken introducerede lertøjsler og begitningsfarver fra fætter Jør-

Carl-Henning Pedersen
Krukke, 1996
Lertøj, 51 x 54 cm
Tilhører Ny Carlsbergfondet, dep. Panum Institutttet
Foto: Ole Akhøj

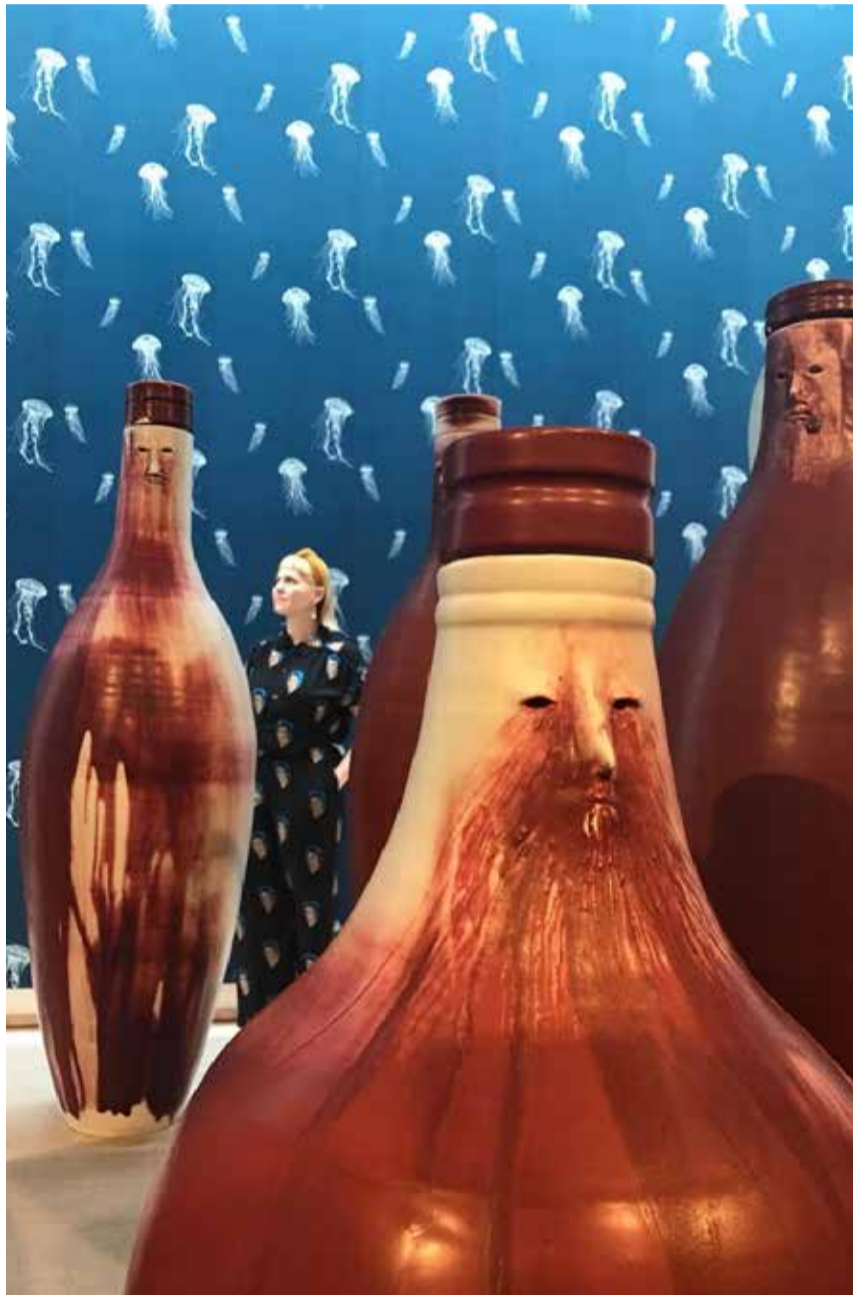
Carl-Henning Pedersen
Fad, 1993
Fajance, 10,9 x 54,5 cm
Royal Copenhagen Samlingen,
CLAY
Foto: Ole Akhøj

gen Strøjers lerfabrik i Vedstaarup. Bente Brosbøl Hansen blev hyret til at dreje, og med hende ved drejeskiven voksede formaterne på fadene og skålene, ligesom hun introducerede en række nye former, blandt andet den kuglerunde vase.

Særligt her, i lertøjets farverige verden, foldede Carl-Henning Pedersen for alvor sine levende motiver ud og skabte et keramisk kosmos, der favnede hele livets cykliske bevægelse. Carl-Henning Pedersen afsluttede sit keramiske eventyr ved Royal Copenhagen med en udstilling i fabrikkens lokaler på Amagertorv. Her erhvervede Ny Carlsbergfondet det største og prægigste af værkerne, en stor krukke dekoreret både udenpå og indeni. Dette hovedværk blev siden deponeret på Panum Institutttet – en af landets førende sundhedsvidenskabelige forskningsinstitutioner, hvor det fra sin plads i et mødelokale kan sende forskerhjerne på himmelflugt for herfra at hente inspiration til livets forlængelse.

Krukken kan opleves som udstillingens højdepunkt. ■

Interview med billedkunstner Cathrine Raben Davidsen

Cathrine Raben Davidsen og den røde Totem Klan i udstillingen *TOTEM*
Foto: Cille Grut

et religiøst verdenssyn, hvor alle elementer i naturen, herunder dyr, planter og til tider ubesjælede genstande eller fænomener rummer en sjæl. Ideen om, at objekter og andre ikke-menneskelige enheder har en sjæl, livskraft og personlighedskvaliteter, er i dag også tydelig i den måde, vi f.eks. taler til vores computer og smartphones på.

Jeg tror på, at alt har en sjæl – selv dyr og planter. For mig er krukkerne ikke bare interessante pga. deres glasurer, men også fordi de historisk set har fungeret som beholdere for noget åndeligt.

Begrebet totem er et symbol på tilbedelse, som kan være med til at styrke en gruppes identitet og samhørighed. Det kan også være et træ, et dyr eller et andet naturligt fænomen. Noget, der besidder en form for uforklarlig kraft.

Jeg har været inspireret af mange forskellige tidsperioder, men fælles for dem er deres brug af 'ansigtskrukker' eller urner. Mange af krukkerne i udstillingen er inspireret af forhistorisk stentøj fra Nord- eller Centraleuropa, såkaldt Bartmannkeramik fra det 16. århundrede, som er karakteriseret ved at have motiv af en ældre, skægget mand afbildet eller udskåret på flaskens hals. Flere steder blev disse beholdere også brugt som okkulte hekseflasker, der skulle uddrive onde ånder. Jeg har også været inspireret af præcolumbiansk terracotta og af den yngre danske bronzealder, hvor det var almindeligt at bruge ansigtsurner i begravelsesritualer."

Værkerne i *TOTEM*

– På *CLAY Keramikmuseum* er det nyt, at der vises en udstilling, der integrerer flere forskellige kunstneriske udtryk i en sammenhængende scenografi, og dermed viser en kunstners hele virke. Hvorfor er dette vigtigt for beskueren og for dig?

"Vi har udviklet og iscenesat *TOTEM* som en totalinstallation. Altså som ét værk, man oplever og går igennem – som en samlet verden – en underverden af en art eller et skjult sted. Lyset er dæmpet, lyden fra filmen *Tentacular* sætter en ambient (klangfuld, red.) stemning. Meget fremtrædende er materialet træ – i form af en lang pallevæg og flere transportkasser. Det har været vigtigt for mig, at der ud over keramikken også blev plads til mine andre værker, for jeg har ikke lyst til at adskille de forskellige udtryksformer fra hinanden. Derfor har vi med ►

De grundlæggende begreber bag *TOTEM*

Cathrine Raben Davidsen indleder:

"Udstillingens titel *TOTEM* refererer til kulturhistoriske og religiøse traditioner såsom animisme og totemisme. Tanker om fællesskaber og om at høre til optager mig meget. Men udstillingen handler også om naturen, forgængelighed, transformation og det spirituelle.

Animisme stammer fra det latinske 'animus', der betyder sjæl eller liv. Begrebet er blevet brugt til at beskrive urbefolkningers trossystemer i tiden før civilisationen og den organiserede religion fik en fremtrædende status. Animisme refererer til

- *TOTEM* lavet en totalinstallation, som viser hele mit virke, keramik, maleri, tegning, grafik og animationsfilm.”

Fortæl om animationsfilmen *Tentacular*

”Det er helt nyt for mig at arbejde med billeder, der bevæger sig, og jeg synes, det var helt oplagt at lave en film, der beskriver min proces. Det er en tegnefilm, opbygget af hundredvis af tegninger. Det er en langsommelig proces, og der kan ligge flere hundrede fotos i én tegning. På en måde destruerer og skaber man på én og samme tid, og det er en interessant tanke at arbejde med – begge kræfter lever af hinanden. Til filmen hører et lydspor, lavet i samarbejde med musikerne Asger Baden & Peder. Vi har samlet lyde bl.a. fra hvalers ekkolokalisering, men også fra Vor Frue Kirke, der har en helt speciel og lang rumklang og får klangen til at lyde stor og smuk. Lydsporet er vigtigt, fordi det er med til at sætte en tone og en stemning for hele udstillingen.”

Fortæl om din fascination af goplen

”Lige nu synes det at være naturen og biologien, der sætter dagsordenen og svarer tilbage. Jeg er dybt optaget af vores forbundethed til naturen, og af mikro- og makrokosmos. Mange af mine værker er befolket af mikrober, svampe, bakterier og af andre simple organismer. I *TOTEM* er der også mennesker, men de er nedtonede og næsten forsvundne. I stedet optræder der dyr og andre mekanismer, hvor særligt goplen er fremtrædende. Der findes en gople med navnet *Turritopsis*, som man mener kan leve evigt. Den ser ud til at kunne leve livet baglæns og blive yngre og yngre. Også ferskvandspolypen *Hydra*, der er beslægtet med vandmænd og koraller, optræder i nogle af mine grafiske arbejder. Det karakteristiske er, at den konstant kan forny sine celler og har en utrolig evne til at reparere sine skader, og skærer man en *Hydra* i f.eks. syv stykker, skaber den hurtigt syv nye.”

Kunstneropholdet og samarbejdet med Royal Copenhagen

– *den keramiske skabelsesproces, hvor du har undersøgt og anvendt Royal Copenhagens arv, viden og materialer og har arbejdet med at forbinde fortid og nutid og konkret har produceret værker til udstillingen TOTEM?*

”I 2009 kontaktede Royal Copenhagens kreative direktør Niels Bastrup mig for at høre, om jeg ville stå for ’Årets Harald’, som er en pris, der uddeles af Københavns Universitet i form af en keramisk bemalet ugle. Jeg havde ikke tænkt over, hvad Royal Copenhagen var. Vi havde ikke deres porcelæn i mit barndoms-hjem, og at komme ind på fabrikken var en kæmpe øjenåbner. Det var vildt at komme indenfor i den fold og i rækken af kunstnere. Fra den første ugle udviklede det sig til flere keramiske

værker. Jeg startede med at male på krus, som allerede var glaserede, men ret hurtigt fik jeg fat på min egen drejer, som ikke var tilknyttet fabrikken, og fik lov til at skabe mine egne værker. Det var spændende at arbejde på en krum flade, for historiefortællingen er uden begyndelse og slutning, og det giver mening for mine værker. At arbejde med en så stor kommerciel virksomhed har været et frugtbart samarbejde, som har bidraget med noget nyt for begge parter. Det er godt, at Royal Copenhagen tilbyder sin ekspertise og skaber rammer, som kan være med til at udvikle kunsten. Jeg ville på ingen måde have haft mulighed for at skabe over 150 unikaværker, som vi endte med at lave sammen, i mit eget værksted.

I forbindelse med skabelsen af værkerne til *TOTEM* fik jeg adgang til Royal Copenhagens historiske glasurer, som har ligget ’i dvale’ i rigtig mange år. Jeg er drevet af at eksperimentere, og søger hele tiden efter nye kunstneriske udfordringer i alle slags materialer. De keramiske processer, teknikker, materialet, glasurerne og specielt det uforudsigelige i brændingsprocessen var derfor oplagt for mig, og det har været ekstremt interessant at arbejde med. Netop fordi især farverne er vanskelige at styre. Jeg har benyttet forskellige glasurer og oxider på de enkelte krus – også 24 karat guld, og andre værker har gennemgået saltglasering i specielle saltovne. Blandt de anvendte historiske glasurer fra Royal Copenhagens arkiv er okseblodsglasuren, som jeg har brugt i den røde *Totem Klan*. Desuden har jeg brugt den grønne celadonglasur, der oprindeligt stammer fra Song-dynastiet (960-1279), hvor den farve, jeg har fået frem, er noget atypisk, fordi den sædvanligvis kommer meget lysere ud.

Min tilgang til at arbejde med glasurerne er meget malerisk, altså det er sådan, jeg går til værks. Jeg har lært rigtig meget fra glasurerne, f.eks. hvordan lagene arbejder mod og med hinanden, og det har jeg overført til mine malerier og tegninger.”

Afslutning

– *hvad er det, vi, der besøger din udstilling, kan få med os?*

”Det vigtigste for mig som kunstner er, at jeg konstant må udfordre mig selv og være nysgerrig på den verden, vi lever i, og at videregive denne nysgerrighed og undren til dem, der ser på mine værker. Jeg tror, kunstens rolle er mere vigtig end nogensinde, og selvom den ikke kan skabe store revolutionære forandringer, tror jeg på, at den kan være med til at lære os om nærhed og om vores forhold til hinanden, men også om, hvor vi kommer fra, og hvor vi skal hen.” ■

På grund af nedlukningen i forbindelse med coronakrisen er udstillingen blevet forlænget frem til søndag den 27. september 2020.

Nyt fra CLAY Venner

Ved udsigt til snarlig åbning af CLAY Keramikmuseum er CLAY Nyts redaktion trukket i arbejdstøjet igen. Vi glæder os over, at udstillingen *TOTEM* er blevet forlænget til den 27. september, så mange flere får mulighed for at besøge denne helt ekstraordinære og spændende udstilling. Og vi glæder os til at se udstillingen *Carl-Henning Pedersen – Lerets billedmager* fra midten af maj.

CLAY Venners bestyrelse har også været corona-lukket. Næste bestyrelsesmøde – med god afstand og højt til loftet – er planlagt til den 18. maj. Næste CLAY Nyt, der udkommer primo juni 2020, vil bringe nyt om bl.a. generalforsamlingen, der jo også måtte aflyses.

Arrangementer på CLAY

Virtuel omvisning i udstillingen Clay Today

– find videoen på Facebook: *CLAY Keramikmuseum Danmark*

Clay Today udstillingen pakkes ned, mens museet er coronalukket. Benyt i stedet chancen for at se og høre om de fantastiske værker online.

Det er museumsinspektør Christina Rauh Oxbøll, der viser rundt i udstillingen og fortæller historien om de fem initiativrige keramikere, der var med til at sætte en ny retning for dansk keramik – og som er grunden til, at der i dag er et museum, der hedder CLAY Keramikmuseum.

Keramikmarkedet på Lillebælt-Værftet den 16. maj flyttet til den 13. september 2020

Igen i år afholder CLAY Venner i samarbejde med Dansk Pottemagerforening keramikmarked i de stemningsfulde rammer på Lillebælt-Værftet, få minutters gang fra CLAY Keramikmuseum.

Markedet finder sted **søndag den 13. september** fra kl. 10 til kl. 16 på Lillebælt-Værftet, Havnegade 98, 5500 Middelfart.

Følgende kunstnere deltager med en salgsstand på markedet:

Berit Elmkvist Kristiansen
Bibi Hansen
Bodil Sørensen
Christina Friis
Finn Risom
Gertrud Berg
Helene Ting
Inge Poulsen
Jenny Byskov Keramik
Jensen Potter v. Lilian K. Jensen
Jytte Lysgaard
Karin Petersen
Lis Høiby
Lissa Ladefoged
Niels Peter Fretheim-Nielsen
Northrup Keramik v. Signe & John Northrup
Pia Davidsen
Uri Avitan